

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Kül-monostorutca 181. szám.

Kiadó hivatal:

Középütea, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) és Haasensteint és Vogelnél (Wollzeile 9. sz.).
Nyilvántartási czikk sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.
Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltek.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, n. m. kedden, csütörtökön és szombaton délbén.
Előfizetési ár:
egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Felelős magyar miniszterium.

ő Császári s Apostoli kir. Felsége következő legfelsőbb rendeletet méltóztatott kibocsátani:

Magyar felelős miniszterelnököm folyó hó 19-dikén kelt előterjesztése folytán ezennel kinevezem: Gróf Festetics György, Zalamegye főispánját Személyem körüli, báró Wenkheim Béla, Békés megye főispánját belügyi, Lónyay Menyhért képviselőt országos pénzügyi, báró Eötvös József képviselőt vallás és közoktatási,

Horváth Boldizsár képviselőt igazságügyi, gróf Mikó Imre képviselőt közmunka- és közlekedési, végre

Gorove István képviselőt földmívelés-, ipar- és kereskedelmi — magyarországi minisztereimmé.

A honvédelmi miniszterium teendőit addig is, míg az egész vérendszernék halasztást nem szenvedő átalakítása alkotmányos úton meg fog állapítani, s egyszersmind szabatosan meghatározatnak mindazok, mikre ez ügyben magyar miniszteriumom hatásköre kiterjed, — a hadsereg vezérletére, vezényletére és belső szervezetre vonatkozó királyi jogaim sértetlen fenntartása mellett, ideiglen magyar miniszteriumom elnökére ruházom.

Ezen elhatározásom fogantatásával emlitett miniszterelnökömet bízom meg.

Kelt Bécsben, 1867. évi bűjtölő hava 20-kán.

Ferencz József, s. k.

Gróf Andrássy Gyula, s. k.

Miniszteri rendelet

az ország valamennyi hatóságaihoz.

A magyar kir. felelős miniszterium az ország politikai kormányát átvette; de mivel a közigazgatás minden szálainak átvétele rögtön nem eszközölhető, f. évi március 10-két tűzte ki azon határrap, mely napon a közigazgatás mindannyi ágait egész terjedelmükben tetteg kezeibe vehetni reméli.

Mintthogy azonban a közigazgatás folyó tárgyai s a szükséges intézkedések, a köznek s egyesekeknek kára nélkül, ez idő alatt sem maradhatnak függőben — előlegesen rendeltetik:

1. Hogy az emlitett napig mindazon rendeleteket és intézkedéseket, melyeket az eddigi kormánytestületek az eddigi formában kiadnak, az illető hatóságok s egyes személyek elfogadni és teljesíteni kötelesek.

2. A megyei, városi, kerületi s községi hatóságok s azok hivatalnokai, további intézkedésig, helyeiken meg fognak maradni, s hivatalos kötelességüket szigorú felelet terhe alatt teljesíteni tartoznak.

3. Sem e hatóságokat, sem azok hivatalnokait, hivatalos eljárásukban gátolni, vagy tőlük az engedelmességet megtagadni nem szabad.

Kelt a magyar királyi miniszteriumnak 1867. évi február 23-án tartott üléséből.

Az összes miniszterium nevében:

Gr. Andrássy Gyula, s. k.

B. Wenkheim Béla, s. k.

belügyminiszter.

Miniszteri rendelet

az ország valamennyi hatóságaihoz.

Alkotmányunk visszaállított.

Az alkotmányos szabadságnak legerősebb támasza s legbiztosabb őre a rend; ennek fenntartása tehát éppen oly szoros feladata a magyar felelős miniszteriumnak, mint az alkotmány megvédése.

Oly tárgyak fölött, melyek vagy a törvényhozásnak, vagy a törvényes kormányának, vagy egyéb más alkotmányos testületeknek köréhez tartoznak, önhatalmával senki nem intézkedhetik; ha ezt teszi, ha tetteles erővel avatkozik köréhez nem tartozó dolgokba; zavarja a rendet, sérti a törvényt, s bünt követ el az alkotmány ellen.

Ily kihágásnak volna tekintendő a czimerek, jelvények, színek és feliratok erőszakos letétele, eltávolítása vagy bemocskolása is, miután ezek fölött intézkedni a törvényes kormány feladata.

Ugyanazért oda utasítom (czim), hogy e rendeletet közzétenni, s lakosságot ez irányban felvilágosítani, s ha mindemellett is rendezavarások fordulnának elő, azok ellenében a törvényes eszközök

alkalmazása mellett kellő szigorral eljárni sziveskedjék.

Kelt a magyar királyi miniszteriumnak 1867. évi február 23-án tartott üléséből.

Az összes miniszterium nevében:

Gróf Andrássy Gyula, s. k.

miniszterelnök.

B. Wenkheim Béla, s. k.

belügyminiszter.

A kezdet kezdete.

Hazánk történelmének egy észlelő pillantást lövélve végig, elkezdve honalapító őseink Európában való első megjelenésétől a mai napokig, alig van nemzedék, melynek egymásra következő annyi nagyjelentőségű államéleti eseményt megérnie adatott volna, mint éppen nekünk, ma élő embernyomnak.

Mi láttuk 1848-ban leromboltatni a feudalizmus utolsó ódon bástyáját a magyar legisláció által, mely mindig a haladó korazellem lépteit követte, sőt — míg az el nem nyomtatott — nem egyszer megelőzte a világot.

Mi közvetlen szemtanúi valánk azon, Európa által megbámult, imposant önvédelmi küzdelemnek, melyet a magyar, 1849-ben, a reactio cselszövényei által elleneződött erők ellen oly bámulatos erőfeszítés, oly csodás önfeláldozás és kitartással folytatott egész a világosi catastrophaig, a hol napunkkal együtt a szabadelmű intézmények, az alkotmányos szabadság és korszerű haladás napja is leáldozott nemcsak reánk, de az egész birodalomra nézve.

Mi átszenvedtük azon áldástalan korszakát a legkérelhetlenebb katonai absolutizmusnak, mely 1849-ben kezdődött s ránk nehézkedő hatalmának — mert abstract pusztá hatalom volt — egyensúlyát veszítette 1859-ben Solferinonál. Sötét lapok történelmünkben; fordítsunk gyorsan, s adjunk hátat a Gondviselésnek, hogy életerőnk erősebb volt az erőnlét, mely annak — nem annyira államférfiai elvek — mint az oktan visszatorlás pusztá szenvedélyéből — teljes megsemmisítésére irányult.

Mi átéltek azon gerjedelmeket, miket 1860-ban a bővebb reichsrath tanácskozásai, az octoberi diploma s legfelsőbb kéziratok által nyújtott kilátások s jogérzetünk, az 1861-ki magyar országgyűlés s megéké feliratai és azokra adott legfelsőbb válaszok, remény és csalódás érzelmei közt hányatott keblünkben ébresztettek.

Mi nemes önmegtadással, soha nem csüggedő bizalommal igaz ügyünk diadalá iránt, végül átsanyargotuk ama nem kevésbé zord korszakot, mely az octoberi diploma kibocsátása után alig pár hét múlva keletkezett 1861 febr. 26-diki patens által öszbirodalmi alkotmányozás czime alatt, de a magyar királyság contumaciálása, a magyar államjogi kötelékek ignorálása, hadi törvényeszek felállítás, adminisztratori rendszer, s egy gyűlöletes provisorium felállítás mellett inauguráltatott, átsanyargotuk e korszakot is, melynek depauperizáló és demoralizáló iránya mindenki előtt ismeretes, s mely korszaknak egyik ajtószánya az 1865 sept. 20-ki manifestummal, a másik szánya pedig a f. évi február 17-ki kir. leirattal végképp bezárult, a magyar alkotmány teljes érvényességét s visszaállítását és a felelős magyar miniszterium életbeléptetését e leirat ténynyé emelvén.

Mindezeket átéltek, s most itt vagyunk egy sokat ígérő, jobb jövő, végre ránk derülő napjának verőfényében.

Méltán ünnepeltünk diadalt, mert ha e balsors oly nagy csapásait is képesek valánk kiállani, ha annyi fenyegető veszély, annyi cselszövény és csábító örvény közt szerencsések voltunk úgy evezni át, hogy a soha nem ingadozó jellemteljes kitartás önértével gondolhassunk most vissza a snlyos megpróbáltatás napjaira, ha nemzeti életerőnk gyökerére vetett annyi fejszezsapás után ez életerőt meg tudtuk oltalmazni a kiirtatástól: akkor egy nagy diadalt csakugyan kivívott a mai nemzedék, s ez az, hogy roppant áldozatok árán, ugy szólva, a vértanúk önmegtagadásával, töviskoronával fején, mindvégig imponáló előbizonyoságot tudott tenni a jog és igazság mellett, s a világnak újabb tiszteletparancsoló bizonyítványt szolgáltatott ki

a nemzeti életerő s politikai érettség azon magas fokáról, mely a magyar sajátja.

Nem csoda, ha Németország legterjedtebb hírlapi közlönye, a berlini „Volks Ztg.“ midőn nagy nemzetének felmutatni példányképet keres, egész nyíltan a magyarra, mint „az európai szárazföld politikailag legérettebb nemzeté“ re mutat rá.

Nem csoda, ha Franciaország legtekintélyesebb s a világ minden részeiben elterjedt folyóirata a „Revue des deux mondes“ közlebbi füzetében a magyar ügy európai fontosságát — a keleti kérdés tárgyalása alkalmával — egész nyomatókkal hangsúlyozza, s üdvözölve a magyar országgyűlést, kimondja, hogy „a Duna mellett nincs fennsőbb erő, mint a mit Ausztria és Magyarország szövetségé nyújt“, minélfogva szerencsét kíván „b. Benstnak, a magyar országgyűlés s a magyar patriotizmus nemes képviselőinek“ azon műhez, melyet e percekben végrehajtanak, s mely „tisztelretelmű, szabadelvű, szükséges és Európa általános érdekeinek megfelelő mű.“

Nem csoda, ha diadalérzet hatja át keblünket e percekben, mert annyi romlás és szenvedés, annyi megpróbáltatás és keserves küzdelemnek meg van jutalma: kivívtuk s ezuttal az ész és jellem fegyverével vívtuk ki ez előtt majdnem két évtizeddel a balsors végzetleges befolyása miatt elvesztett álláspontunkat, s midőn azt ismét elfoglaljuk, egyszersmind a királynak, valamint a közösen alkotott birodalom minden miveltebb népeinek s az európai közvéleménynek méltányló elismerése szentesíti ez esemény bekevezését. *)

Ez a mai nemzedék diadala, s a történelem azt bizonyára késő századok számára — tanulsággal — megörökítendi. Ez a mai nemzedék dicsősége, melynek fényét a legfeketébb irigység se homályosíthatná el.

De vajmi nagy tévedés lenne azt hinni, hogy immár missiónk teljesen végre van hajtva, hogy már azon nagy célponthoz értünk, melyet elérni elutasíthatlan feladatunk.

A mai nemzedéknek nem adatott az a boldogság, hogy a legnagyobb rázkódtatások, küzdelmek s áldozatok után pihenésre hajthassa le fejét. Alig marad ideje első diadalt megünnepelni, s oly iszonyon erőfeszítések után lélekzetet venni. Nehéz munkáját, az önfentartás s az alkotmány visszaküzdesé érdekében, emberül végezvén, reá színtoly elutasíthatlan és nagy munka vár most már az alkotás terén, a hol a destructiv kormányrendszerek által emlékül hagyott romokat, elfajult anomaliákat, s számos nehézségeket találánd, a hol — hibáján kívül — kárbament 18 év mulasztásait kellend kettőzetett munkássággal kárpótolnia, s a hol — ne feledjük ki számításunkból — ezuttal megbukott politikai ellenfeleink irigy keze a titkos cselszövény éji homályában tán nem egy ponton kísértendi meg lerontani azt, mit fényes nappal verejtékezzé építünk.

Ez felfogásunk a helyzetről, s épp ezért az első pillanattól fogva inkább eszmékkel, a helyzet természetének komolyabb megjelölésével, mintsem a táviró sodronytól kölcsönzött delejes mámmorral s hatáskereső ujongással kívántuk üdvözölni e boldogabb új korszakot, mit a f. hó 17-ki kegyelmes királyi leirat a magyar alkotmány helyreállítása s a felelős miniszterium kinevezése által megújít.

Bizalommal — de mindennekeftt magunk iránti bizalommal — reménnyel és lelkesült önértettel tekintünk mi a jövő felé, s nálunknál melegebben dobogó kebelünk senki se öleli a dicső, nagy, hatalmas és boldog magyar királyság eszményképét. De se magunkat, se másokat ámitni nem kívánunk: a kezdet kezdeténél vagyunk.

E tekintetben örömet csatlakozunk a „Hon“ részéről is méltóságteljesen nyilvánuló komoly felfogáshoz, miszerint „a magyar miniszterium Pestre érkezésének napja inkább a komoly férfias megfontolásnak, mint a

*) Utólagosan értesülünk a „P. Telegraf“ bécsi táviratát, hogy III. Napoleon császár táviratilag jelenté ki szerencsés kívánságát Ferencz József s Felségének, hogy a magyar alkotmányt helyreállítsa, s azon nézetét nyilvánítsa, miképp ez uton Ausztria visszanyerheti azon állást, mely azt a béke és civilizatio érdekében megilleti.

kitörő örömmel lehet napja“, s „a haza ügyének sokkal jobb szolgálatot teendünk (ily magatartással), mint ha diadalmamurunkkal bevégzett munkának hirdetjük egymás előtt azt, a mi valóban csak a reánk váró nagy munkának megkezdése.“

Alkotmányos szabadságunk évezredes előfaja, melyet annyi vihar ostromolt, de gyökerében meg nem rázott, ismét zöldülni kezd és virágzásnak indul. Ne feledjük azonban, hogy a virág még nem gyümölcs. Várjuk el türelemmel a virág kifejlődését, a gyümölcs megérését. Kérjük a Mindenhatót, hogy dértől, fagytól óvja meg a gyöngye hajtásokat. Apoljuk a fát, örködjünk, hogy el-lenség fejszét ne vethessen gyökerére és örizzük lerázni a fának éretlen gyümölcsait, mert fanyarok volnának azok.

Deák Ferencz szavai ezek, melyeket a pesti polgársághoz intézett ez előtt alig pár nappal, s mi nem vagyunk oly szerénytelenek, hogy azoknak, gyöngye szavunkkal, a bennök rejlő súlynál nagyobb súlyt akarhassunk kölcsönözni.

De azon reménnyel zárjuk be e czikket, hogy ennek komoly hazafias czélját minden jóakaratu olvasó megértette.

Halmágyi Sándor.

Országgyűlési tudósítás.

A képviselőház folyó hó 23-diki ülésében az elnök bejelenté gróf Keglevich képviselő lemondását.

Aztán olvastatott a következő irat:

A magyar miniszterium elnökétől.

Méltóságos elnök ur!

ő cs. és apostoli királyi Felsége f. év és hó 19-kén kelt és idecsatolt általam ellenjegyzett legfelsőbb elhatározását, mely szerint a magyar felölös miniszterium tagjait legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott, van szerencsém méltóságoddal szíves tudomás végett közleni. (Eljénzés.)

Bécsben, 1867. évi febr. hó 21-kén.

Gr. Andrássy Gyula.

Ezután olvastatott ő Felsége kir. irata, melylyel a magyar minisztereket kinevezi, s melyet la punk élén közlünk. A miniszterek neveinek felhangzásánál mindenik külön-külön s lelkesen meg-eljeneztetett.

A ház éljénzéssel veszi tudomásul a kinevezéseket.

Andrássy Gyula gróf miniszterelnök: Tisztelt ház! ő Felségének a magyar felelős miniszterium kinevezésére vonatkozó magas rendelető következtében a kormány megalakulván, kötelességemnek tartandom annak egyes tagjait a törvényhozás mindkét házának bemutatni. Ez alkalommal, a melyre nézve bátor lesznek a jövő hét legelső napjain gyűlést kérni, a kormány helyét is elfoglalandja.

Van szerencsém egyszersmind azon örömdetes körülményről értesíteni a tisztelt házat, hogy e törvényhozás mindkét házának küldöttségét ő Felsége már a budai királyi várban fogja fogadni, hol is a jövő hó első napjaiban ő Felségeiket üdvözölni szerencsénk leend. (Élénk éljénzés.)

Elnök: Kimondom tehát, hogy a tiszt. ház örömezzel fogadta a magyar felelős miniszteriumnak kinevezetetését.

Bösz örményi benyújtja indítványát az országgyűlés feloszlására nézve.

Kinyomatván, a ház jövő csütörtökön fogja elhatározni, vajlon tárgyalás alá vegye-e. A felsőház 12 óra után tartott ülésében szintén felolvastatott a miniszterium kinevezetetését tudató miniszterelnöki levél. A főrendek egyenkint megéljeneztek a miniszterium tagjait.

Budapesti közlemények.

— István főherczeg halála felett a „Pesti Napló“ következő sorokban ad kifejezést a részvétnék: István főherczeg nádor ravataláról — ugymond — 19. nehéz év emlékezete szól a magyarhoz, szól felénk az 1848-diki törvények átalakulásának és a nádor abbani döntő részvétnék emlékezete; felnyitlik a küzdelmek képe, mikben a nemzet újjászületés vágya birkózott a hanyatló mult görösös vonaglásával; felujul a sebek zsongása, miket éppen a jelen idő balzsam-ujjai hegesztgetenek; feltűnik: a nemzet szelleme minő volt, midőn a halott nádori pályáját kezdé s végezté — és minő most, midőn az élők sorából kidült a tiszt. keblü, legjobbszívü magyar hazafi, kit hivatala fő-

nyében és bajaiban némelyek nem mindig az igazság mérlege szerint, többször kegyeleltánsággal bíráltak meg. Minden pályának van saját terhe, s a nyilvános élet kénytelensége gyakran ellenkezik a magános élet tiszta vonzalmával. Az elmék azon időszaki felhevült ingerültsége folytán lehetetlen volt, hogy a nádor is megátadással ne találkozzék, mely fájt legyen bár, de soha el nem keserítette, mert az aggodó hazafiság szent érzelmeiből eredt. Volt sulya, mit a mérleg ellen-tájjába nemes önértéssel vethetett, és ez becsületességének azon blázse önértéke, hogy értelme csalatkozhatott, de politikai hitének és tanainak indító okaira nézve felemelt fővel és nyílt tekintettel volt szétneézni joga országáért, mint emellett fővel és nyíltabb tekintettel senkinek. Hi magyar volt és maradt. — Legyen megadott köztünk a magyar náder emlékeztető; legyen szívűből jött kesergő szózatunk a közönséges részvét záloga, és dagassza fel vigasztaló érzete a halott által oly annyira szeretett Főherceg József és a belgák lelkes királynéja, Mária, testvéreinek fájdalomtól szaggatott kékletét és tüdő-gondolat, hogy boldogult bátyjuk sírjára egy nemzetnek bánat könyve hull!

— A horvát kancellária nincs feloszlatva, és itt Magyarországon senkinek eszébe sem jut Horvátországgal foglalkozni — ugymond a „Hon.” — A horvátok azonban, vagy inkább a Schermerling idejében provisorie berakott municipalis tisztviselők, már megkezdtek protestatciókat a magyar miniszterium ellen. Így a „Zukunft”-nak Zágrábról távirják, hogy több megyei municipium kijelenté már az 1861. 42. törvényezikben, a „háromgy királyság” önállóságának ezen palladiumához való ragaszkodását, s opponálni szándékoznak oly kísérlet ellen, mely az 1848-diki törvényeknek Horvátországra kiterjesztését célozná. Ugyanezen közgyűlések félrevezeték az osztrák hadkiegészítési ostromlásokat is.

Tehát az 1861. 42. horvát törvényezik az ország önállóságának palladiuma! Ezen törvényezik azonban csak arra való, hogy Magyarországot választásuk el Horvátországtól, hogy így előbb az egyiket, azután a másikat olvasztassák be Ausztriába. A „palladium” igen jó arra, hogy a testvérek közé chinai falakat húzzanak általa. De védi-e Horvátországot Bécs olvasztó szelétől. Ime másutt a hadkiegészítési patenst félretették, s Horvátországot „palladiuma” nem őrizheti meg, hogy összes fegyverfogható népét besorozzák az osztrák hadseregbe.

Mint jó lelkiismerettel bíró emberek soha sem értjük, honnan az animositás a horvát municipalis gyűléseken Magyarország ellen. A midőn Magyarország compact többsége egyebet nem kíván Horvátországtól, mint hogy ne szövetkezzék a bécsi reactioval vagy centralisatioval: a többire pedig éljen meg a maga kenyeren.

Az 1861-diki horvát „palladium” azonban sincs kevésbé fenyegetve, mint éppen Magyarország felől. De nem practicus dolog a mai világban a legünnepélyesebb okiratokra is nagy lelkesedéssel provócalni. A mart. 4 ki osztrák alkotmány, a Bach-féle definitiv organisation, az oct. diploma, a febr. patens, ez mind még sokkal nagyobb zajjal és garanciákkal jött a világra, s ugy enyésztek el, hogy sem holtestüket, sem temetésüket nem láthattunk. Így vagyunk magunk is az 1848-diki törvényeinkkel: ez is csak oly palladium, melyet az idők és viszonyok ma már lehát-vanítottak.

— A pesti polgárság folyó hó 20-ki közgyűlése a Bécsben időző miniszterelnök, gr. Andrássy Gyulához következő magyar szövegű távirati üdvözlést intézett: „Pest város polgársága a mostani örömteljes események következtében ünnepélyes közgyűlést tartott, s elhatározta, testületileg excellenciánál s hazánk nagy fia Deák Ferencznel tisztelegni, s mindkettőjüknek hazánk irányában tanusított rendkívüli szolgálataikért Pest város hála-köszönését kifejezni. Midőn ezt excellenciának a polgárság gyűlékezete tudomására juttatja, fen-tartja magának, hazaérkezével halálját élő szóval is tolmácsolni.” — Ugyancsak a pesti polgárság közgyűlésén Havas Ignác úr felmentti, hogy a hetes választmány a fiumeiakat távirat útján értesítette a kir. leirat tartalmáról és a főváros kivilágításáról; mire felolvassa azon táviratot, mely hozzá Fiuméből érkezett: „A legforróbban közönség polgártársaim nevében is a nagyon megörvendető hírt. — Fiume magánkívül van örömeiben; nagy ünnepélyességek; általános kivilágítás. „Éljen a Király! Éljen a Királyné!” Scarpa, választmányi tag. „Éljen a Király! Éljen a Királyné!” visszhangozó ézerszeresen a roppant számú gyűlékezett. Határozatba ment: a fiumei polgárságnak szintén táviratilag válaszolni. E távirat szövege ekkép hangzik: „Scarpa urnak, polgártársaink képviselőjének Fiumében. Pest összes polgársága hazafias s testvéri üdvözléssel küldi Fiume polgárainak, s legszívesb köszönését fejezi ki a nemes részvét- és rokonszenvért, melyet Magyarország egykori kikötő-városa a magyar nemzet örömeinek napján tanusít s egyszersmind kifejezi ama reményt, hogy a törvény által megállapított kötelek minél előbb ismét helyreállítsák s minden időkre feloldhatatlant fentartassák. „Éljen a Király! Éljen a Királyné! Éljen a Haza! Éljen Fiume ki-

kötő-városunk!” Az összegyűlt pesti polgárság nevében.

— Az országgyűlési baloldali tagjai folyó hó 21-kén este a kör helyiségeiben számosan egybegyűltek, hol Bösözörményi a legszélsőbb baloldaliak nevében határozati javaslatot olvasott fel, melynek értelmében a képviselőház hetes felirati bizottság által szerkesztendő feliratában ő Fel-ségehez azon kérelemmel járulna, hogy a jelen országgyűlést feloszlatná s újat hívna egybe.

Ezen határozati javaslat számos indokolásai közt különösen kiemeltetik, hogy ez országgyűlés nem törvényes viszonyok közt, sőt inkább az abszolút hatalom uralma alatt jött létre, s hogy annak egyéb feladata nem lett volna, mint az alkotmány helyreállítását sürgetni s előmozdítani. Most azonban már „jel” adatott az alkotmány helyreállítására, sőt ez meg is ígértetett; ennek folytán törvényhozási képességgel ellátott alkotmányozó országgyűlés egybehívására válik szükségessé, s pedig annál inkább, mert oly munkalát feletti tanácskozás kerül szőnyegre, mely a nemzet alkotmányos alap-törvényeivel összefüggő, s melynél fogva szükségessé vált, hogy a közvéleményre történjen hivatkozás.

E javaslatot a baloldaliak részéről Vályi János és Kállay Ödön támogatta. Ezek különösen kiemelték, hogy a lefolyt évek alatt a megyék tanácskozó termei zárva valának s miután a szólás-szabadság gyakorlatjoga korlátozva, sőt egészen elzárva volt, valódi közvélemény sem fejlődhetett ki. De miután most már az alkotmány helyreállítását s a megyék hatáskörüket ismét visszanyerik, az ország alkotmányt nyere, hogy a 67-es bizottság munkálata, főképp pedig a delegatiónk felett nyilatkozzék, s csak akkor lehet azt mondani, hogy ez tigenben a nemzet akarata tudva van.

Ezen javaslat, a legszélsőbb baloldali néhány kevés tagjának kivételével, az összes baloldali részéről nem csak nem pártoltatott, hanem indignatio-val visszataszították. Különösen a javaslat ellen szólottak: Tisza Kálmán, Bónis, Somossy, gróf Keglevich Béla s többen, kik mindnyájan kiemelték, hogy e javaslat által az alkotmány helyreállítása és a restitutio in integrum, mi a képviselő főfeladatát képezi, nem csak nem könnyítették, sőt inkább a javaslat elfogadása esetében lényegesen megnehezítették. Továbbá kifejtették, hogy oly országgyűlés, melynek jogában állott az alkotmány helyreállítását előmozdítani, az joggal bír arra is, hogy az alkotmány helyreállításához segélykezet nyújtson.

Továbbá felhozott, miszerint nem létezik oly törvény, melynek alapján az országgyűlés feloszlata s kérésztethetnek. S több oldalról azon körülmény emeltetik ki, hogy mennyire nehezítne az alkotmány helyreállításának művét, ha az ország a jelen átmeneti korszak alatt új választási hullámszoknak tétetnek ki.

E határozati javaslat ellen Tisza Kálmán részéről felhozott számos éles logikai érvek zárkó-vét képezte a következő: A főkérdés nem is annyira a szőnyegen levő javaslat, mint inkább a körül-forog, vajon e párt a miniszteriumot az alkotmány helyreállítására irányzott lépteiben támogatni szándékozik-e vagy minden áron ellenzékét akar képezni? Ezzel szónok egyszersmind értésül akar adni, miszerint azon esetben, ha a jelen határozati javaslat a legszélsőbb baloldaliak által csakugyan a ház elé terjesztetnek, miután pedig ez a baloldali által kijelölt elvekkel ellenkezik: ez a baloldali a legszélsőbb baloldaliaktól tökéletesen elklónoznak. (P. C.)

— A „P. L.” fiumei levelezője írja: „Soraimat az általános öröm és lelkesedés hatása alatt irom, melylyel Fiume a magyar alkotmány visszaállítását, s Andrássy Gyula grófnak miniszterelnökké való kinevezetését ünnepli. Már tegnap élénk hullámzás mutatkozott utcáinkon és mindenki feszülten tekint a várt pesti telegramm megérkezése elé. Alig történt meg ez, riadó „éljen” és „evviva” kiáltások hangzanak a város egyik részéről a másikig. Villámgyorsasággal diszittetett ki a város magyar színekk. A lobogók ezrei gyönyörűen lengedeztek házakon, erkélyeken és ablakokon, és mindenki sietve tolt a színház elé, a hol ünnepélyes menet rögtönzöttetett. A magyar nemzeti lobogók, melyek itt évek óta sem láttak napvilágot, most mind előhozhatnak, a czéhek zászlók hozatala mellett jönnek, s rövid idő alatt roppant számú s közte drága és értékes zászló lön előteremtve. Midőn így a város patriciusai körül teméntelen lobogó lengedezett volna, a menetet beláthatlan sokasága kíséretében megindult, mintegy 2 óra tájban. A városi zenekar, felváltva az osztrák néphymnust, a szózatot, a Rákóczi-indulót, és jeles zeneigazgatónk Scamarelli által ezen alkalomra külön szerzett Deák-indulót játszott. Az ünnepélyes menetet a corsón, a braidán és a tengerpart hossz-szában a Fejedelem mellszobrához ért, itt lelkes kiáltások között a néphymnust játszotta. Innét az Ürményi-teret át a Fiumarára, s a város felső részébe menvén, esti 6 órakor ismét a színházterre jött vissza. Leirhatlan a lelkesedés kitörése, mely a menetet elragadta. „Evviva il nostro Re costituzionale”, „Éljen Ddák”, „Evviva Fiume”, „Evviva la la sanzione pragmatica”, „Evviva la nostra patria ungharese” stb. hangzának mindenfelől. Az idős férfiak és nők sirtak az örömtől, s kitörték

házaikból, hogy megcsókolják a lobogókat, s megöleljék a város patriciusait. Az érzelmeik, melyek éveken át lappangtak a keblekben, most kitörték, a nagyszívű Fejedelem szava ismét felkelté a jobb jövőbeni reményeinket.

— A magyar kir. helytartósághoz intézett kir. leirat, melyben annak tudtul adatik az alkotmány helyreállítása s a miniszterelnök kinevezése, a helytartótanács f. hó 19-ki ülésében olvastatott fel, s a gyűlékezett felállva hallgatta végig. Erre b. Seny-nyey ő exclja szép beszédben köszönetet mondott a testület tagjainak támogatásáért, mire Lipovitzky tanácsos és cz. püspök felelt, kiemelvén b. Seny-nyey és elvtársai érdemeit az alkotmány vissza-szerzése körül. Ezután a főtárnokmester utasítá a helyt. tanácsot, hogy az átadásig folytassa munkálkodását, s ezzel búcsút vett. Másnap a helytartó-tanács összes személyzete tett ő excljánál búcsu-tisztelést, s emléktől egy albumot nyújtott át, mely Magyarország s a Sennyey család cimereivel s 1865. és 1867. felirattal, valamint az összes hivatali személyzet aláírásával van ellátva. Sennyey b. meleg szívvel beszédben fejezte ki köszönetét s elismerését hivatalnoktársai iránt.

Tűzvéd Kolozsvárt.

Rendszabály,

Kolozsvár sz. kir. város részére felállítandó tűzvéd kolozsvári tűzvéd számára.

(Folytatás.)

Mentő osztály.

10) Ezen mentőkarnak feladata ember és vagyon a tűzvészöl megmenteni.

Addig is míg gyakorlati tornászokból rendes mászókar alakíthatatnak, a mentő-kar az erre önkéntesen ajánlkozókon kívül a kémiényseprők, ácsok és asztalosok közül két szakértő tűzbiztos vezényletet alatt fog összeállíttatni.

11) A tűzvész legfőbb feladatának, az embermentésnek eszközésére 12 egyén, jelesen kémiényseprők és ácsok jelethetnek ki különösen. Ezek képezik a tartalékot, melynek a rögtöni rendelkezésre készen kell állnia, ha jelentés tétetik, hogy emberélet van veszélyben.

E cél elérésére ezen mászók mihelyt az égés felől értesülnek, legnagyobb sietséggel fognak az égés helyére menni s magokat a tűzoltási igazgató rendelkezése alá adni, hová az illető osztályvezénylőnek is meg kell jelenni. A mászók vezetőjükkkel együtt a tűzoltási fővezényletnél összegyűltve maradnak a végre, hogy valamely veszély felől kapott tudósításra, rögtön mentőleg működhesse. Ezért világos engedelem nélkül másféle oltási intézmény-nél nem szabad részt venniük.

Ha embermentés válik szükségessé, akkor ez a segédeszközök által, melyek a tűzvéd-tárban találhatók, s melyek az igazgatóság felelőssége alatt a szerszkekkel az égés helyére vite-tendők, a szakaszvezénylő vezérlete alatt fog eszközöltetni.

Ezen segédeszközök: kötél, hurok horgos hágeső, mentő lepedő és mentő tömlő használata iránt a mászók gyakorlataik alkalmával fognak oktatást nyerni.

A mászókak minden tagja vezénylőjének engedelmességre és szoros rend megtartására köteles.

Mihelyt az emberéletet fenyegető veszély megszűnt, a mászók a feckendő személyzet segítségére alkalmaztatnak az által, hogy a tömlőcsőt a nehezen elérhető helyekre segítik vinni, vagy a tömlőcső vezénylő hágeső által utat nyitnak s ezt segítik.

12) A mentőkarnak többi tagja vagyon megmentéssel fog foglalkozni, s saját csapatot képeznek az osztályvezénylő alatt. Ezen vagyon-mentők az asztalos-czéh tagjaiból, mint mesterek, legények és segédmunkásokból fog összeállíttatni, s ezek a tűzvéd-tárban található köteleket, burkokat, hágesőket és mentő-zsákokat fogják használni. Az osztályvezető igyekezzék a tulajdonostól megtudni, melyek a legértékeseb tárgyak, vagy melyik szek-erényben, ládában, asztalban stb. vannak azok, hogy felkeresésükre utasítást adjon.

A megmentett tárgyak a tűz helyétől elegendő távolságban választandó rakhelyre hordandók s itt a sz. kir. katonaság vagy a városi rendőrség őri-zetére bízandók.

A megmentett állatok is azonnal biztos istál-lókba vagy a végre kijelölt tágas udvarba hajtas-sanak, de mindenesetre kellő előgondoskodással, nehogy itt új veszélynek kitéve, vagy az oltás vagy vízvezetésnek akadályul legyenek.

A mentő osztályhoz a tanács által erre kiren-delt seborvosoknak is egy segéddel, kötő és ér-vágó műszerekkel ellátva, csatlakoznia kell, hogy a netalan megsérülteknek azonnal segélyére le-hessen.

Bontókar.

13) A bontókar saját osztályparancsnokok, a városi mérnök és egy építőmester alatt kizárólag ácsok, kőművesek s azok segédmunkásaiból fog alakíttatni. Ezen közremunkálásra valamennyi mes-terek, legények és segédmunkások köteleztetnek.

Mihelyt ezen tagok a kitűtött tűz tudomásához jutnak, azonnal egy fejszével ellátva a tűzhelyére tartoznak sietni, s magokat az igazgatóság, illetőleg az osztályvezénylő rendelkezése alá adni.

Ha a tűz azoknak építési foglalkozásuk alatt ütött ki, a mester vagy pallér tartozik valamennyi munkáját a tűzhez elbocsátani.

14) Minthogy semmi dologban a vakbuzgóság nem veszélyeseb, mint éppen ezen osztálynál, s az által gyakran több rontaték, mintsem igazittatik, azért terhes felelősség alatt első kötelességük a bontóknak, hogy a vezénylőség óvatos rendelkezéseinek feltétlenül engedelmeskedjenek.

A bontók, mihelyt valamely fedőfa épület s hasonló lerontására parancsot kaptak e célra a tűzvész raktárából hozott, valamint a tűzedkapi-tányok s maránosak által előkerített tűzborgo-kat, baltákat fogják használatba venni, mely munkánál a magasb álláspontokhoz a hasonlóképp készen álló tűzajtorkák által fognak juthatni.

15) Ha a bontóknak a vészhelyre érkezésük után a tűz még egészen el nem harapódzott, első teendőjük, hogy a fedőnek még lámba nem borult részét leszakítsák és elárvolitassák; másfelől pedig ha a fenyegetett oldalon lévő házakat és épületeket bizonyos veszély fenyegeti, a veszélyben lévő fedél a legna-gyobb erőfeszítésével azonnal lebontassák, még pe-dig azon oldalon, melyről a meggyulhatás fenyeget. Különösen ügyelni kell azonban, hogy a főoszlopok, nagyobb gerendázatok, kötések stb. a mennyre lehet be ne szakíttassanak, mert a fennálló oszlop, gerendakötés stb. csak egy csekély vizugárt szűk-séggel az eloltásra, míg a beszakított a tűzőn egy-máson fekvén, annak új és tartos tápszert nyújt.

Falakat, melyek a szomszédra nézve a leg-jobb védelmet képezik, csak azon esetben tanácsos lerontani, ha azok oly módon hanyathatnak a tűz-be, hogy az által előreláthatólag azt elfojthatni, vagy ha valamely fal ledőléssel fenyeget. Arra nézve egyébiránt, hogy mikor és hol kell lerontani, előre nem lehet szabályt felállítani; a szél iránya, a faházak között álló köépitetek, az azok közti tá-volság, mind jól megfontolandó körülmények, hol egyedül éleslátás, lélekjelenlét és teljes nyugodtság, azután szilárd elhatározás és gyors végrehajtás vezethetnek célra.

A bontáshoz a vezénylő rendelkezése nélkül nem szabad fogni, kivéve ha ő vagy helyettese még meg nem jelenvén, s a nyilván való veszély a rö-g-töni bontást parancsolná. (Vége köv.)

Levelezés.

Gyula-Fejérvár, febr. 21. 1867. — A magyar felelős miniszterium kinevezésének bire varázshatást gyakorolt ránk. Szabad kir. városunk tegnap este fényes világossággal üdvözlé azon tényt, melyben az ország újjászülését derítő nap sugaraként hiszi láthatni. A kivilágítás egészen általános volt: ro-mán, német, zsidó s várbeli polgárság a megille-tődés és szives részvét érzelmével osztá a magyar polgár eljárását. Bár komoly hallgatagsággal, vala-mennyi arcz kifejezte azon hitet, hogy a felelős magyar kormány törvényes aegise, oltalma alá bizvást fog beállhatni a mostohaság eddigi csürgői alól. Miltán éltették tehát a városból szép transpa-rentjei „az apostoli királyi felséget, a felelős ma-gyar kormányt, a hazát, a szabadságot, egyenlő-séget és testvériséget.”

A városi zenekar, a gymnasiumi ifjuságnak eleven dalárdája, meg a városi polgári dalegyet lelkesen változtatták egymást a hazafias darabok sikeres előadásában. A városból előtt zsufoltta ve-rődött közönségben a rendet és érett magatartást a legcsekélyebb kivételes jel sem zavará. A mű-előadások végével a polgári közönség figyelmét leginkább a helybeli könyvnyomda ragyogó kivilá-gítása vonta magára, hol dús mécsözönben e transparenti fölirat vala olvasható: „A magyar fe-lelős miniszteriumot és testvériséget élteti a szabad-sajtó.”

Nálunk általán a nagy fordulat benyomása kedvesen hat. A hosszú várakozás nem nyomja el meg-illetődésünket; mert tapasztaltuk, hogy e diploma-tiai eredmény, a mint ma létezik, éppen ugy ma-radhatott volna még messze-távolban. Egy ily kor-mány áldásos voltát e hon népei még kevésbé is-merik ugyan; de mégis annak születése alkalmá-ból támadó érzelmünk és reményünk egy jobblét-iránt tért a káros kétkedés- és bizalmatlanságnak nem enged. Mindnyájan mint elfáradt és kivé-teles igazgatás folytán elgúzsolt jámbor vándorok kívánnuk a kilátásba jött „szabadság” üdítő és ön-érzetre keltő árnyékában megjelenni. Mindnyá-ján mint a közös nyomorúság kazánjában régota összefűzött és „egyenlők”-ké tett elemek kívánnuk a jobblét édeletében is „egyesülni” és testvérlég osztozni. Mindnyájan, mint a magyar törvény-hozás által „egyenjognak”-ká emelt honpolgárok fogunk egymásban mindenha igazi „testvérek”-re találni.

Mi ehez képest közös feladatunk? Az, a mit a társadalom alapjául a szent-könyv felállít: „fiain! szeressétek egymást”; közös buzgalmunk és ver-senyezésünk tárgya pedig az, bővelkedjünk polgári erényekben és a hazának szeretetében! mindig megemlékezvén mi, sokféle természetű hon-polgárok arról, a mit Micipsa fainak mondott: „Concordia res parvae crescent, discordia maxima dilabuntur.”

A város communitalis bizottság elhatározta, ha egy kissé későn is a hála és elismerés legmélyebb

érzetében, hogy a világ legbülesebb és legönzettebb férfának, Deák Ferencnek föltétlen bizalmi nyilatkozatot küld.

Éljen a hon! Egy polgár.

N. Almás. (Kolozs megye.) febr. 21. 1867. — A haza alkotmányának ő Felsége általi visszaállítása, s a m. miniszterelnök kinevezése örömteljes híre helységeink lakóit is felvillanyozta. S miután ezekről hírlap útján is magunknak egész bizonyosságot szereztünk, minthogy helységeinket vegyes nemzetiségű nép, magyar és román lakja, tegnap este összehívtuk mindkét nemzetiség több értelmeseit, tanácskozándók: miképp adhatnánk hazafias örömeinknek méltó kifejezést? E gyűlésben mindkét nemzetiség számos jelenlévő tagjaival közösen egyetértve abban állapodtunk meg, hogy ma reggel, minden vallás és nyelv különbség nélkül, elsőben a reformátusok templomában tartunk hálaadó isteni tisztelgetést, és azután a g. egyesültek templomában, s egyszersmind mindenik nemzetiség tűzze ki lobogóját saját tornyára, miszerint ebből is kitűnjék az, hogy egyik a másik kegyeleles jelvényeire nem vagyunk féltékenyek.

Ma reggel tehát a község összes népe elsőben a reformátusok templomához töltött, hol a két lobogó a templom előtt fel volt tűzve, s miután a Mindenhatónak hálát adtunk az oly rég nélkülözött alkotmányos élet megadásáért, és a megkezdett műre sikert kértünk, s áldást a király fejére, ki a haza-ajtai kívánságát meghallgatta; mindkét lobogót elől vive, nagy tömegben mentünk a g. egyesültek temploma felé, s miután itt is az illető lelkész a hálaadó szertartást egész ornatusban ültözve elvégezte. Maga a román nép is az ügy iránt nem hogy ellenséges indulattal viseltetnek, sőt szívből óhajti a haza sorsának jobbra fordulását.

H. S.

Felső-Fehérmegye. — Az alkotmányos főispán Ládó ur, az alkotmány visszaállítási és miniszterium kinevezési híre megelőzőleg, szigorú körrendelettel bocsátott ki a szolgabíráihoz, melynek folytán minden örömmünyilvánítás jelei, és illetőleg tünemények keményen betiltattak, holott megyénkben is csak az országos szokásos komolyság vár a régen ohajtott vendégnek elfogadására; de mindazonáltal más nem magyar nemzetiségű lakos-társainknak már is kedves alkalom szolgált sok ferde magyarázatokra, mi azonban tudjuk, hogy érintett eljárás által valószínűleg, mint egykori jó pap, a vonagló provisoriumot legfőképp szentatyai gondoskodásból kifolyólag elrendeltetésének hozsuznára kívánta előkészíteni, de mégis tartanunk kell, hogy a tulajdonosi jognak megyénkben szabadon virágzó megáradásai, s különösen az alldialis erdőknek szokásos betörései még meg fognak kísértetni. Szegény alldialis erdők! eljűn már nem sokára a ti országotok is, mert a tavaszi ki-kelettel a jó papi köpeny is szegre megy. *)

Gr. Haller Ferencz.

A 65-ös bizottság tárgyalásai.

(Jan. 30. kán.)

Cengery Antal olvassa a tegnapi ülés jegyzőkönyvét, mely elfogadtatik. Azután olvassa a 8-dik pontra vonatkozó Gorove István által beadott módosítványt, melynek tartalma következő: „Ennélfogva a birodalom diplomatiái és kereskedelmi képviseltetése a külföld irányában és a nemzetközi szerződések tekintetében felmerülhető intézkedések a birodalom mindkét felének miniszteriumaival egyetértésben s azok beleegyezésével a közös külügyminiszter teendői közé tartoznak. A nemzetközi szerződések mindenik miniszterium saját törvényhozásával közli.”

Hollán Ernő: Nekem egy alázatos észrevételem volna. Azt hiszem, hogy ezen kifejezést „a birodalom mindkét felének miniszteriumaival”... így kellene módosítani: „mindkét fél miniszteriumával... a birodalmi külügyminiszter.”

Gorove István: En részéről egész készséggel járulok a módosítványhoz, melyet Hollán tagtársunk javasolt, miután azt hiszem, hogy a szerkezet eredeti értelmét nem változtatja meg, sőt valamivel szabatosítja. Ennélfogva készséggel elfogadom azt.

Simonffy Lajos báró: A külügyeket illetőleg meg vagyok győződve arról, hogy a bizottságnak minden tagja egyetért abban, miszerint Magyarország a külügyekre alkotmányos és törvényes befolyást gyakoroljon. A mi az arra vonatkozó költségeket illeti, nézetem szerint azok költséges egyetértés alapján fedezhetők.

A mi az azon pontban említett arány kérdését illeti. (Felkiáltások: nincs benne!) Az én meggyőződésem az, hogy ezen 8-dik szakaszban benne van; akár azon elvek szerint, mint az az előtűnk fekvő munkálzatban meghatározottatik, akár egész általánosságban elfogadható-e vagy nem, e kérdés tárgyalását legelőszérűbben akkor eszközölhetni, midőn azon pontokhoz jutunk, melyek ezen arány kérdését tüztelesen tárgyalják.

A külügyeket illetőleg beadott módosítványra nézve, miután én a közös miniszterium felállítását nem tartom czél szerűnek, éppen azért nem is óhaj-

tom, hogy ezen közös miniszterium hatáskörét még az által is gyarapítsuk, hogy még a kereskedelem némely ágai is belevonjuk, és így azáltal annak még nagyobb hatáskört adjunk.

A mi azon kifejezést illeti, hogy „a birodalom mindkét fele”, erre nekem is volt észrevételem; hanem miután ezt, mint értém, az indítványozó is kihagyandónak véli, ezt megnyugvással fogadom.

Gorove István: az előttem szóló előadására vonatkozólag azon megjegyzésem van, hogy a kereskedelmi ügyekre nézve a külügyminiszteriumnak teendőjét én részéről nem ismerem, és semmiféle diplomatiái eljárásban senki nem ismerheti másképp, mint p. o. hogy a kereskedelmi szerződésekbe behozandó módosítások, vagy egy új kereskedelmi szerződés initialása illeti a kereskedelmi miniszter. Ezeket a mi szerkezetünk szerint a két fél miniszteriuma hozza javaslatba, s ezek végrehajtását, azaz a szerződés megkötését, vezeti csak a külügyminiszter.

Igy van ez tudomra az egész világ minden alkotmányos országában, s az én módosítványomnak célja nem is lehetett az, hogy a külügyminiszterre bizzuk kereskedelmi ügyeink elintézését, hanem igenis az, mi benne világosan ki van fejezve, t. i. a külkereskedelmi képviseltetés, s így főként az ugynevezett consulatusok, melyek, mint bőlesen tudni méltóztatik, mindentűt a külügyminiszter hatáskörébe tartoznak, szolgáljon felvilágosítással arra nézve, ha némelyeknek netalán aggodalmaik keletkezének, hogy a kereskedelmi érdek a közös külügyminiszter teendői közé semmi esetre nem soroztatnak.

Milutinovics Szvetozár: A módosítványban felhoztnak a birodalom diplomatiái és kereskedelmi képviseltetése és a nemzetközi szerződések, s végül azzal fejezték be, hogy az illető miniszterium a törvényhozás tudomására juttatja a nemzetközi szerződések, de a diplomatiára vonatkozólag ez hallgatással mellőzték. Én jól tudom, hogy ha valamely törvényhozás befolyást akar gyakorolni a külügyekre, alkalma is kell hogy legyen azt ellenőrizhetnie is. És ha valahol, ez csakugyan szükséges ott, hol a katonai ujonezzáltsárról lesz szó, hogy az ország törvényhozása meggyőződést szerezhesen magának arról, miképpen vezeték külügyeit, és az országgyűlés hivatva is van a külügyek vitelére irányt adni. Én tehát szükségesnek találom ezt megőszíteni, s nem csak arra szoritkozni és azt mondani, hogy a nemzetközi szerződések mindenik miniszterium saját törvényhozásával közli; hanem hozzáadni, hogy az utóbbival, mikor kívánni fogja, a diplomatiái tárgyalások és levelezések is közlőndők.

Csengery Antal: Ez benne van alább a 41-dik pontban.

Milutinovics Szvetozár: De miután itt van szó a nemzetközi szerződésekéről és a praemissákban meg vannak említve a diplomatiái intézkedések, helyén volna a conclusumban is említést tenni.

Ghyecz Kálmán: Engem, tisztelt bizottság, azon felvilágosítás, melyet Gorove képviselő társunk előterjesztett, nem nyugtatott meg. Mert ő azt mondja, hogy csak a kereskedelmi képviseltetés van a külügyminiszterre bízva. A módosítványban azonban egy olvasom, hogy az a közös külügyminiszternek mind a két fél miniszteriumával egyetértésben és azok beleegyezésével ugyan, de mégis teendői közé sorozza azon képviseltetést. Tehát a végleges intézkedés ezen tárgyban mégis csakugyan a közös külügyminiszter fogná illetni, s így a kereskedelmi ügyeknek egy része az országtól elvonatnék.

Nézetem szerint ezen módosítvány nem ezen helyre tartozik, hol most felhozatik, mert az a kezelésre vonatkozik, s itt tárgyra anticipálja a kezelésre vonatkozó kérdéseket. Anticipálja különösen azon további intézkedést, melyet a bizottság a kereskedelmi ügyekre nézve netalán megállapítani akar. Én úgy fogtam fel legalább eddig a nézeteket, hogy a kereskedelmi tárgy Magyarország és ő Felsége többi országi közt, nemzetközi alapra fektetéseket, vámszövetség kötések, s ezen vámszövetségi kötésben állapítassanak meg ezen vámszövetség kezelésének módozatai is. Ezen tárgyalás anticipálja van ezen módosítvány által, mert ebben már meg van határozva előre a kezelésnek módozata, pedig annak megállapítása a vámszövetségre lenne hagyandó, hogy az állapítsa meg, hogy a kereskedelmi viszonyokra nézve, miképp lesz kezelendő a nemzetközi szerződések ügye.

A módosítványt, melyet Hollán képviselő társunk beadott, ugylátszik, mintha némileg gyengítette volna a kifejezés élességét. Nézetem szerint azonban, magán az értemen nem változtatott. A birodalom mindkét fele, vagy mindkét fél, nézetem szerint legalább, miután a módosítvány első sorában a birodalom szó meg van említve, ugyanazt jelenti. Én e tárgyról többször nyilatkoztam, nem akarom ismételn azokat, habár bővíthetném is, miket e tárgyban más alkalommal előterjesztettem. Én úgy tudom, hogy Magyarország gyűlése mindig tiltakozott az ellen, hogy Magyarország az osztrák birodalomnak része, tartománya legyen, tiltakozott az ellen 1861-ben, de tiltakozott az ellen már sokkal régebb s korábbi nyilatkozataiban is, s azt hiszem, senki sincs közöttünk, ki azt állítja, hogy Magyarországot úgy lehetne tekinteni, mint az osztrák birodalom alkatesztét, tartományát.

Mondatik ugyan, hogy hiszen e szó „birodalom” többször és az 1848-diki törvényekben is használtatik — ezen szavakkal, „a birodalom kapcsolata”, melyek a III. törvényeknélben is foglaltatnak. Én e részben először is e szónak „birodalom” értelmét kívánom meghatározni. Ha e szó alatt birodalom az értetik — ő Felségének, az ausztriai háznak birodalma, ekkor ellene nem szólhatnék fel, annak alatta Magyarország is értetik, és Magyarország az uralkodó ház irányában, ő Felsége irányában nem független. Nekem akkor e kifejezés ellen csak azon egy észrevételem lenne, hogy homályos, félremagyarázható, kétértelmű, s azért, a mennyire lehet, kerülnendő, a minthogy kerültünk is minden alkalommal, midőn lehetett. És ha jól tudom, ezen munkálzatban is, mely előtűnk fekszik, ezen szó nem említettik.

Ha azonban a birodalom szó úgy vétetik, a mint azt Európa szerte venni szokták, t. i. állam, ha osztrák államot jelent, ha azt jelenti, mit né-

mettél Reichnak, Österreichischer Kaiser Staatnak neveznek, ha, mondom, a birodalom szó ezen értelemben vétetik — és ezen értelmezés mellett Magyarország úgy tekintetik, mint része ezen államnak — akkor azt hiszem, hogy ez a szónak „birodalom” ily értelmű elfogadása által Magyarország függetlensége s önállósága már megszüntetnék.

En tehát azt vélem: hogy ezen módosítványban e szavak „birodalom”, „a birodalomnak mindkét fele”, vagy „két fél” nem használandók, hanem azon módon lehet itt is eljárni, mint e munkálzatban más helyeken is történt, s mind e szót „két fél”, mind azt, hogy „birodalom” el kell kerülni. Ebben egyébiránt a többség szava határozand, én csak azon nézetet akartam kimondani, hogy Magyarország soha egy nem tekinthető, mint az osztrák császárság egyik alkateszté. És bármikor elfogadnók ezen elvet, akkor mindazon követelések, melyeket mi eddig törvényeink és az ország önállóságának s függetlenségének fentartására tettünk és teendünk, jogalappal nem bírnának, mert a részt alá kell rendelni az egész érdekének. Ezeknél fogva én ezen szerkezetet el nem fogadom.

(Folytatjuk.)

KÜLFÖLD.

— A francia császár trónbeszédének fogadtatásáról írja a „Börzenhalle” Bécsből: „Mig a sajtó Napoleon császár legújabb nyilatkozatát politikai szempontból meglehetősen méddőnek találja, addig a hivatásos politikai körök a császári beszédet nagyon jelentékenynek hiszik. Megengedik, hogy benne a logika ott, hol történelmi okoskodásokban mozog, többnyire hiányos, de a politikai helyzet megítélésében nagy, sőt kitűnő okmányoknak hiszik azt a diplomaták.”

ANGOLORSZÁG. London, febr. 18. A tory kormány állása, a parlamenti reformot sürgető törekvések által, tetemesen meg van ingatva; ellene irányul a parlament többsége is, s bár ezzel szemben fennmarad a nemzetre hivatkozás joga, a conservatív kormány az angol nép jelen hangulatával szemben sikerre számot így sem tarthat. Hírlík, hogy Disraeli e napokban az alsóházban kijelenteti, hogy kabinetkérdést csinál a reformkérdésből, holott csak a multkor jelenté ki nyomtatékosan, hogy a reformkérdés ezentul soha többé nem fog határozni egy kormány fennmaradása vagy elbukta felett.

Irlandban mozognak a feniek, a „Times” következő tudósítást közli február 16-ról: „A kitérés oka, úgy látszik, Moriarty századosnak elfogatása volt; ez egy volt amerikai tiszt, ki a fenie testvériségben magas rangot foglalt el. Szerdán reggel a traleei hatóságok biztos kútforrásból értesíttek, hogy a százados a környéken meglátogatni szándékozik több helyet, hol a feniek főnökei tartózkodnak, azon czélból, hogy sürgönyöket közöljen velők, O'Connor tábornoktól, ki azon vidéken katonai központot főnök; — e sürgönyökben fel lettek volna szólítva, hogy egyidejűleg az angolországi feniek által Chesterben és Dublinban tervezett csinnyekkel, keljenek fel. A százados szerdán este, két alárendeltjével együtt elfogatott Killarneyben és erős fedezet alatt Traleeba küldetett. Személyén elrejtve találtak sürgönyök, O'Connor tábornok aláírásával. Moriarty elfogatásának, úgy látszik, gyorsan híre futamodott a vidéken, mert még ugyanazon éjjel egy csapat fiatal ember, melyet különbözőleg 200—400-ra becslenek, elhagyta Cahineveen vidékét, s miután a környéken minden távirdaállomást elpusztított, egyenesen Killarneynek indult. Czéluk, mint fel lehet tenni, Moriarty százados kiszabadítása volt, kit még Killarneyben hittek. A Cahineveen és Killarney közötti úton van Kells rendőri állomás, melyet megtámadtak és a rendőrséget legyőzve, elfoglaltak; a fegyvereket és lökszerkeztet magukkal vitték. A felkelők innen Killarneynek tartottak, de később megváltoztatták irányukat és a Kenmare vidéke körüli elhagyatottabb hegyek felé indultak. Ezalatt a felkelésről értesítést küldetett Traleeba, onnan pedig Corkba és Dublinba, hol a katonai hatóság által rögtön lépések tettek jelentékeny erőknek a fenyegetett pontokra küldése iránt. Következő éjjel egy 150 fős csapat küldött telt Corkból Killarneybe, melyet közvetlenül még egy 150 fős csapat követett Fermoyból. A „Gladiator” hadihajóról tengerész katonák és matrózok szállottak partra Cahineveennél. Ezen erők a felkelők ellen küldettek és valószínűleg ez okozta, hogy Killarneytől el és Kenmare felé fordultak. A nép közt nagy rémület uralkodik és a környékbeli földbirtokosság Killarneyben és Traleeben gyűlt össze, kölcsönös védelemre.”

FRANCZIAORSZÁG. Páris, febr. A trónbeszéd hallgatása a világiállításefelett a „Presse” szerint nagy mérvben meglepte a közönséget. „A világiállítást nemcsak az ipar műve, hanem kiváló politikai jelentőséggel is bír. Az 1866. év Poroszország előnyére a gyűttűfegyver diadaléve volt; üdvös volna, ha az 1867. esztendő Franciaország hasznára egy nagy békenyilatkozatvánt mutatna fel. Az egyik részben a háború világrendítő kifejtettségében, a másikon a munka gyümölcsöző sikerével. Így gondolkozott mindenki, midőn a nagy világiállítást ideje közelgett. De mily mérvben fognak ezen remények valósulni? E kérdés agyalt szűl a közönségben, a „Presse” hivatásának tartja azt a nyilvánosságra hozni. Válaszra egyenesen a „Moniteur” szólítja fel.”

A „Kr. Ztg.”-nak írják: A klerikális körök,

kiknek a császár a római ügyet illető tételében kedvezni akart, abban csak bizonyítékát látják annak, hogy a pápát Franciaország végkép elhagyja, mert ha ez nem állna, nem várná meg „Európa” közreműködését, és a helyett, hogy mások közbenjárását várná, maga tenné rá kezét.

A franciaia kormányának a portához intézett egy újabb sürgönyéről egyik francia lap azon hírt hozza, hogy abban Candia sziget Görögországba bekebelezetésének szűksége hangsúlyoztatik. A tuillériák kormánya egyuttal kijelenti, hogy az esetben, ha a porta vonakodnék, ez ajánlatba beleegyezni, a háboru elkerülhetlenné válik. A „France” elismeri, hogy e jegyzék létezik s a fennebbi igényt tartalmazza, de biztosítja a közönséget, hogy a franciaia kormánya a porta tagadó válaszából a fennebbi következtetést nem vonta le.

A „Journ. des Deb.” a Belgium veszedelméről szóló híreket alaptalanoknak mondja. Belgium független ország, mit az 1830-ki franciaia forradalom teremtet. Belgium szabadon kormányozta magát s állását megőriztá; a legújabb németországi eseményektől távol maradt s nem adott senkinek okot panaszra. Franciaország pedig annyiszor bebizonyította mérsékletét és a szerződések és jogok iránti tisztelétet, valamint szeretetét a béke fenntartása iránt, hogy nem volna szabad oly könnyedén gyanúsítani őt olyas szándékokkal, miket kormánya alkalmasint soha nem táplált.

NÉMETORSZÁG. Berlin, febr. 21. A tegnapi tartott miniszteri tanácskozásban lön megállapítva a birodalmi gyűlést megnyitandó trónbeszéd. Bismark és Savigny nevezettek ki ezen parlamentre biztosokká, azon feladattal, hogy az ott előterjesztendő alkotmány-tervezetet képviseljék. A szövetségi kancellár csak a szövetségi alkotmány összeegyeztetése után fog kinevezettni.

A „Journal des Debats” következőleg nyilatkozik a berlini választások felett: „A poroszok nem fősvénykedtek azon tábornokok és államférfiak megjutalmazásában, kiknek leginkább köszönhetik a mult évi eredményeket. De elismerésük nem oly nemű, miszerint azt hinnék, hogy céljukat s polgári jogaikat kellene áldozatul hozni. És ez nem erősíti meg a pessimisták azon jövődolását, mintha Poroszország kiterjeszkedése a polgári jogok megsemmisítését fogná maga után vonni. A választók, mint háboru előtt, úgy most is jól tudják, mihez tartassák magukat és a nélkül, hogy a katonai csilám által elvakítottának: végrehajtsák mit akarnak.”

SPANYOLORSZÁG jelen állapotát élénk színekkel festi a „Journ. d. Deb.” madridi levele, észrevételekkel kísérvén a madridi főkapitány legújabb rendeletét, mely haláltűntetéssel fenyegeti a titkos iratok szerzőit és nyomtatóit, valamint azokat, kik e czélra pénzt adományoztak. „E büntetést az olvasókra is ki kellett volna terjesztetni, s lehetetlen, hogy ez nem feledékenységből történt, a melyet helyreigazítani kellend. Hisz a madridi kormányrendszer szigorubb akar lenni, mint minő az orosz czáré Varsóban, mert az oroszok az írókat és nyomdászokat nem fenytik halállal, hanem csak elszállítják őket Szibériába. Csakhogy a számkivetés Spanyolországban már elkoptatott kényszereszköz, a melytől nem fél eléggé a közönség s tehát szükséges, hogy az „üdvös rémuralom” erősebb eszközök után nyuljon.”

MEXICO. Castelnau tábornoknak febr. 14-én kelt veracruzai távirata szerint, a franciaia csapatok e hó 5-kén a legnagyobb rendben kivonultak Mexicoból. Miksa császár Mexicoba marad, hol nyugalmal uralkodik. A csapatok hajóra-szállása szűntet nélkül folyik.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Előkészületek a koronázásra.

Pestről írják a „Debatte”-nak: Mig mindenfelől visszhangzik az öröm, melyet a kir. leirat gyujtott, s az egész országban elterjed: csendben egy nagy ünnepe előkészüldéseinek dolgoznak, azon ünnepe, mely a kiegyenlítés nagy művét be fogja fejezni, s ez a koronázás. Folyó hó 10-dike este Szapary grófnál az ország főrangú urai tanácskozást tartának, hogy miként vegyen részt a nemesség a koronázási tünnepeken. Nagyszerű nemesi banderiumot szándékoznak alakítani; minden magánást két dúsan öltözött huszár fogna kíséni lóháton. Mindeddig 80 mágna jelenté be magát, a kik ilyképp fogják megjelenni. Valjon a főnemesség az ő családi szintükben lesznek-e öltözve, vagy pedig más megfelelő diszben, még nincs elhatározva. Ezenkívül minden megye külön banderiumot állít. Általános hiedelem, hogy a koronázási tünnepey május hó első napjaiban fogna megtörténni.

— A kir. leirat szerzője, a mint ezt ugyan csak a fennebbi lap egész hitelességgel tudathatni véli, nem senki más, mint Horváth Boldizsár, az új miniszteriumban az igazságügyi tárca hordozója. Következő érdekes részletet beszélnek e dologról: A rescriptum már kész volt, s a miniszteri-tanácsban a végszerkesztést vala csak nyrendő. Ez a magyar miniszterjelöltek elutazása előtti napon történt. Ekkor ő Felsége oda nyilatkozott volna, hogy ő neki a rescriptum nem tetszik, jelesül, hogy azt hideg hangulat lengi át. A miniszter-tanács sietett a legmagasabb óhajnak megfelelően, s Horváth Boldizsár bizatott meg a nevezetes okmány szerkesztésével. Első feladatát fényesen oldá meg.

*) Reméljük, hogy miután a fennebbi tudósítás szerint a betiltás azon megyében a nem-magyar ajku népül méltatlan gondmagyarázatokra szolgáltatott alkalmat, tehát a főispán ur felszólítást fog arról, hogy a népek hátrazott tudomására juttatassék, miképp ez örömmünyilatkozatok egyszersmind loyaltási nyilatkozatok, nemcsak a magyar kormány, hanem a király iránt is.

Szerk.

